

Programma van Toetsing en Afsluiting

profielexamen 4 havo
2018-2019

Amsterdam, 1 oktober 2018

Beste leerling van 4 havo,

Het PTA voor het examen is een belangrijk document. In 4 havo kan je het PTA op de schoolsite raadplegen en krijg je per blok een blokkenkaart.

Het examen bestaat uit het schoolexamen en het landelijk examen. Het PTA verschaft je informatie over alle schriftelijke schoolexamens, praktische opdrachten en handelingsdelen. In 4 havo worden de SE's afgenomen in de vaklessen, deelschoolmiddagen en in toetsweken. In de examenklassen kennen we geconcentreerde SE periodes.

Om het examen in goede banen te leiden, is er een reglement. Dit reglement bestaat uit twee delen: het schoolgebonden Programma van Toetsing en Afsluiting (PTA) en het algemene examenreglement van de Montessori Scholengemeenschap Amsterdam. Dit reglement vind je in de bijlage.

Het PTA wijst niet alleen de weg maar geeft je ook de mogelijkheid nauwkeurig alle behaalde resultaten bij te houden. Het PTA bevat namelijk een hoofdstuk met het gehele examendossier waarin je per vak en per onderdeel je cijfers kunt noteren. Uiteraard kun je al deze behaalde cijfers ook steeds in Magister vinden.

Wellicht moet je even slikken, wanneer je alle SE's en PO's op een rijtje ziet staan. Ervaring heeft echter geleerd dat, als je gewoon rustig aan het werk gaat, het allemaal te doen is.

Wij houden ons aanbevolen voor opmerkingen en verbeteringen: de gebruiker is tenslotte de grootste ervaringsdeskundige.

We wensen je veel succes!

Titia Wittenberg
Examensecretaris

Wriester Grommers
voorzitter van de examencommissie

Inhoudsopgave

Begrippenlijst	5
A. Programma van toetsing en afsluiting	6
A.1 Regeling toetsen	6
A.2 Toegestane hulpmiddelen bij het Schoolexamen	6
A.3 Regeling combinatiecijfer	7
A.4 Rekentoets	7
A.5 Modulen, werkweek en LOB	7
A.6 Regeling herkansing	8
A.7 Bij ziekte tijdens een toets	8
A.8 Regeling betreffende een aanpassing van het examen	9
A.9 Regeling taken bij de overgang	10
A.10 Regeling doubleren	10
A.11 Regeling bij doorstroming van HAVO naar VWO	11
A.12 Regeling teruggave werkstukken	11
A.13 Klachtenregeling Schoolexamen	11
A.14 Onregelmatigheden	12
A.15 Wijzigingen	12
B. Vakkenoverzicht en toelichting bij de ED-resultaten	13
B.1 De vakken	13
B.2 Toelichting bij de ED-resultaten	14
C. Examenprogramma's en cijferkolommen structuur per vak	15
Nederlandse taal en literatuur	15
Franse taal en literatuur	16
Duitse taal en literatuur	17
Engelse taal en literatuur	18
Geschiedenis	19
Aardrijkskunde	20
Wiskunde A	21
Wiskunde B	22
Informatica	23
Natuurkunde	25
Scheikunde	26
Biologie	27
Economie	28
Bedrijfseconomie	29

Tekenen	30
Filosofie	31
Maatschappijleer	32
Maatschappijwetenschappen	33
Lichamelijke opvoeding	34
Culturele en kunstzinnige vorming	35
Kunst (drama)	36
Bijlage: Examenreglement Montessori Scholengemeenschap Amsterdam	37

Begrippenlijst

In het Programma van Toetsing en Afsluiting (PTA) wordt verstaan onder:

De school

het Montessori Lyceum Amsterdam, onderdeel van de Montessori Scholengemeenschap Amsterdam, vertegenwoordigd door de rector.

De examencommissie

de commissie die verantwoordelijk is voor de organisatie van het examen. De commissie bestaat uit de voorzitter (rector) en de examensecretaris tevens schoolleider.

Het deelschoolteam

het team van docenten dat het onderwijs in een bepaalde deelschool verzorgt.

De verslagvergadering

de vergadering van docenten die besluit over de voortgang van een leerling.

SE

een onderdeel (toets) van het schoolexamen dat medebepalend is voor het eindcijfer schoolexamen.

Handelingsdeel

een onderdeel van het schoolexamen dat met de beoordeling 'voldoende' of 'goed' afgesloten moet worden.

Praktische opdracht

een onderdeel van het schoolexamen, waarbij ook vaardigheden worden getoetst, dat medebepalend is voor het eindcijfer schoolexamen.

Het Schoolexamen

het geheel van onderdelen van het schoolexamen.

Het Examendossier

het overzicht van resultaten en beoordelingen van alle onderdelen van het schoolexamen.

DSM

deelschoolmiddag waarop o.a. SE's en practica worden afgenomen.

A. Programma van toetsing en afsluiting

PTA van het schoolexamen havo 2018-2019 op het Montessori Lyceum Amsterdam.

Uiteenzetting namens het bestuur van de Stichting MSA.

Dit Programma van Toetsing en Afsluiting omvat alle onderdelen van het schoolexamen van 4 havo van het Montessori Lyceum Amsterdam.

A.1 Regeling toetsen

We onderscheiden twee soorten toetsen:

- a. Toetsen met open/gesloten vragen, schriftelijk of mondeling.
- b. Praktische opdrachten.

a. Toetsen met open/gesloten vragen

1. De wegingsfactor van de toets staat vermeld in het examenprogramma per vak. In 4 havo worden toetsen in de les, de toetsweek of op deelschoolmiddagen afgenomen. De omvang van de toets wordt van tevoren bekend gemaakt.
2. De sectie is verantwoordelijk voor de opgaven van de toetsen uit het examendossier. Dit betekent dat tenminste twee docenten uit een sectie de toets maken. Bij de opgaven van een toets staat de puntentoekening per onderdeel aangegeven.
3. De docent bepaalt het cijfer van de toets.

b. Praktische opdrachten

4. De praktische opdrachten worden door de secties vastgesteld.
5. De docent bepaalt het cijfer voor de praktische opdracht.
6. Een praktische opdracht kan een groepsopdracht zijn.

A.2 Toegestane hulpmiddelen bij het Schoolexamen

In het PTA van de examenklassen is een volledig en officieel overzicht opgenomen van de toegestane hulpmiddelen bij het Centraal Examen.

Bij de diverse onderdelen uit het Schoolexamen beslist de sectie welke hulpmiddelen zijn toegestaan.

Indien een leerling gerechtigd is gebruik te maken van bijzondere hulpmiddelen bij een SE of CE, zoals een laptop of een spraakbestand, worden die door de school aangeleverd.

A.3 Regeling combinatiecijfer

1. Bij de uitslagbepaling in 5 havo worden de eindcijfers van maatschappijleer, CKV en het profielwerkstuk aangemerkt als het eindcijfer van één vak.
2. Voor elk onderdeel van het combinatiecijfer geldt dat een leerling voor zijn prestatie ten minste het cijfer 4,0 dient te behalen. Een niet geleverde prestatie wordt aangemerkt als een 'onregelmatigheid' en resulteert in het cijfer 1,0.
3. Het eindcijfer maatschappijleer ligt vast aan het einde van de vierde klas. Het eindcijfer CKV is halverwege 5 havo bekend. Het cijfer voor het profielwerkstuk ligt halverwege maart voor 5 havo/6 vwo vast.

A.4 Rekentoets

Rekenen heeft een aparte plaats in het Examendossier. Als 'vak' staat het in de lijst van Schoolexamens terwijl het om een 'vaardigheid' gaat die op school met een landelijk examen wordt afgesloten. Het cijfer van de Rekentoets zit nog niet in de kernvakkenregeling en speelt ook nog geen rol in de zak-/slaagregeling, maar deelname aan de Rekentoets is ten minste éénmaal verplicht. De leerling mag maximaal vier maal deelnemen aan de Rekentoets. Het hoogste behaalde cijfer wordt vermeld op de cijferlijst bij het diploma.

Hierna puntsgewijs een beschrijving van de bijzondere gang van zaken.

1. De eerste gelegenheid om deel te nemen aan de Rekentoets is in het voorexamenjaar in de maand maart.
2. De leerling mag maximaal vier maal deelnemen aan de Rekentoets.
3. De Rekentoets kan alleen worden afgenomen binnen voorgeschreven perioden in januari, maart en eind mei/begin juni.
4. Deelname aan de Rekentoets in het examenjaar staat los van overige herkansingsregelingen.
5. De Rekentoets wordt op havo afgenomen op niveau 3F.

A.5 Modulen, werkweek en LOB

De vrije ruimte bestaat hoofdzakelijk uit een keuzevak dat met een examen wordt afgesloten.

Verder is de vrije ruimte gevuld met modulen, de werkweek en het programma LOB.

1. In de vrije ruimte kiest iedere leerling tenminste één module uit een door de school vastgesteld aanbod. Het gaat in dit verband om een minimum verplichting, meer mag. Een module is een portie stof/werk in de vrije ruimte met een studielast van 80 studielasturen. Een module is een onderdeel van het examendossier en dient ter verbreding, verdieping of verrijking van het onderwijs. Een module levert niet een apart cijfer op. Wanneer aan de eisen is voldaan, wordt de module beoordeeld door de betreffende vakdocent met

'voldoende' of 'goed'. Naast de cijferlijst ontvangt de leerling bij het diploma een certificaat waarop staat aangegeven welke modules zijn afgerond.

2. Wanneer een leerling een extra vak in de vrije ruimte volgt, krijgt hij een vrijstelling voor de module.
3. Frans DELF en Duits Goethe worden als een extra vak beschouwd.
4. Wie een vrijstelling heeft voor een module, mag desgewenst wel een module doen, mits het rooster en de groeps grootte dat toelaten.
5. De werkweken bovenbouw zijn een integraal onderdeel van het schoolprogramma en tellen mee in de studielast.
6. Iedere leerling volgt het programma 'loopbaanoriëntatie en -begeleiding'. Het LOB programma wordt aangestuurd door het decanaat en verzorgd in samenwerking met de klassenmentor.

A.6 Regeling herkansing

1. In het leerjaar 4H mag een leerling twee onderdelen uit het examendossier herkansen van twee verschillende vakken. Voor de deeltoetsen wiskunde geldt een ruimer aantal herkansingen, zoals aangegeven in de examenprogramma's van wiskunde.
2. Daarnaast mag een leerling voor de schoolexamenvakken maatschappijleer, informatica en CKV een onderdeel uit het examendossier herkansen.
3. De herkansingen vinden plaats aan het einde van het jaar. Een gemiste herkansing kan niet ingehaald worden.
4. Een herkansing kan niet meegenomen worden naar een volgend leerjaar.
5. Voor alle leerjaren geldt dat een SE of PO slechts eenmaal herkanst mag worden. Sommige PO's kunnen echter niet herkanst worden, zie hiervoor de vakpagina's.
6. Het hoogst behaalde cijfer, behaald bij de herkansing of bij het eerder afgelegde SE of PO, geldt als definitief cijfer voor het betreffende SE of PO.

A.7 Bij ziekte tijdens een toets uit het examendossier geldt:

1. De afwezigheid van een leerling wegens ziekte is door een ouder bij de school voorafgaand aan de toets telefonisch gemeld bij de schoolleider via een speciaal telefoonnummer 020-3052140.
2. Indien afwezigheid van een leerling tijdens een toets niet naar behoren is gemeld, dit ter beoordeling van de schoolleider, wordt het cijfer 1.0 voor de betreffende toets genoteerd. De schoolleider meldt dit aan de rector, die het vergrijp als onregelmatigheid aanmerkt in de zin van Art. 7 van het examenreglement.

3. Een leerling die de opgaven van het betreffende examen heeft ontvangen, wordt geacht aan de zitting deel te nemen. Deelname betekent dat het eenmaal gemaakte werk automatisch geldig is.
4. De leerling mag per blok een gemiste toets inhalen op een door de schoolleiding vooraf bepaald moment. Dit zijn dus maximaal vier toetsen per jaar. Voor een tweede gemiste toets in een blok kan alleen een herkansing ingezet te worden om het cijfer te repareren.
5. Bijzondere situaties die betrekking hebben op de inhaal- en herkansingsregeling zijn ter beoordeling van de schoolleider in samenspraak met de examencommissie.

A.8 Regeling betreffende een aanpassing van het examen

1. De rector kan toestaan dat een leerling met een lichamelijke of geestelijke beperking het examen geheel of gedeeltelijk op een wijze aflegt die is aangepast aan de mogelijkheden van de leerling. In dat geval bepaalt de rector de wijze waarop het examen wordt afgelegd. Hij doet hiervan mededeling aan de inspectie.
2. Tenzij sprake is van een objectief waarneembare lichamelijke handicap, geldt ten aanzien van genoemde aanpassing:
  - a. er is een deskundigenverklaring in het bezit van de school, die is opgesteld door een ter zake deskundig externe psycholoog of orthopedagoog
  - b. betreffende leerling krijgt verlenging van de duur van een examen. De duur van de verlenging bedraagt maximaal 25% van de duur van de toets, met een maximum van 30 minuten.
  - c. het gebruik van hulpmiddelen als laptop of spraakbestand bij examens is gebaseerd op de deskundigenverklaring. Het gebruik van hulpmiddelen bij examens is alleen toegestaan als deze ook gebruikt zijn in de lessen voorafgaand aan het examen. Het gebruik van hulpmiddelen wordt aangevraagd door de leerling. De rector beslist.
3. Het bevoegd gezag kan in verband met onvoldoende beheersing van de Nederlandse taal afwijken van de voorschriften gegeven bij of krachtens dit reglement, ten aanzien van een leerling die met inbegrip van het schooljaar waarin hij het eindexamen aflegt, ten hoogste zes jaren onderwijs in Nederland heeft gevolgd en voor wie Nederlands niet de moedertaal is. De in de eerste volzin bedoelde afwijking kan betrekking hebben op:
  - a. het vak Nederlands
  - b. enig ander vak waarbij het gebruik van de Nederlandse taal van overwegende betekenis is.
4. De rector meldt de aanpassingen in de wijze van afnemen van het examen bij de inspectie.

A.9 Regeling taken bij de overgang

Een leerling kan worden bevorderd naar een volgend leerjaar terwijl hij niet alle onderdelen van het examendossier heeft afgerond. Deze onderdelen kunnen echter niet meer gerepareerd worden. Dit betekent een 1.0 voor deze onderdelen.

Een leerling die bevorderd is en die leesachterstanden heeft, krijgt een leestaak mee. De leestaken dienen afgerond te zijn voor het einde van de cursus. Boeken moeten uiterlijk afgerond worden op de eerste maandag van de volgende cursus. Een leerling die niet aan deze eisen voldoet, ontvangt geen rooster en wordt de toegang tot alle lessen ontzegd. De leerling werkt op school aan de taken totdat deze in orde zijn bevonden, dit ter beoordeling van de schoolleider. Een leerling die bevorderd is ondanks een maximale leesachterstand, kan gesanctioneerd worden met het cijfer 1.0 voor het betreffende vak (zie vakpagina Nederlands)

A.10 Regeling doubleren

1. De havo-opleiding duurt vijf leerjaren en wordt afgesloten met het centraal examen.
2. Bij vertraging kan een leerling een leerjaar doubleren.
3. Doubleren is geen recht. Leerling en ouders kunnen om een doublure verzoeken, maar alleen de school kan besluiten tot een doublure.
4. In de bovenbouw is één doublure mogelijk.
5. Doubleren in twee opeenvolgende leerjaren is niet toegestaan.

De verslagvergadering besluit aan het einde van een leerjaar over de bevordering van een leerling.

Voor een leerling die doubleert in 4 havo gelden de volgende bepalingen:

1. De leerling doet de jaarstof opnieuw. Oefening baart kunst.
2. De leerling heeft het recht om voldoende resultaten uit het schoolexamendossier te laten staan, mits het examenprogramma niet gewijzigd is. Het hoogste cijfer voor een toets wordt geregistreerd. Dat kan het resultaat van het eerste jaar, of dat van het tweede jaar zijn.
3. De deelschoolleider kan een leerling vrijstellen van het volgen van de lessen en de toetsen van een vak dat afsluit met een SE, indien de leerling dit vak met een voldoende heeft afgerond.
4. De leerling heeft binnen de deelschool een begeleider (de klassenmentor) die in overleg met de schoolleider, vakdocenten en de leerling een jaarprogramma vaststelt.
5. Externe zij-instromers worden in principe voor één jaar geplaatst.

A.11 Regeling bij doorstroming van HAVO naar VWO

1. Een leerling die het diploma HAVO heeft behaald, met alle vakken op eindcijfer 6 en voor wiskunde een 7 (bij een keuze voor wiskunde C is eindcijfer 6 voor wiskunde A voldoende), kan zich aanmelden voor hetzelfde profiel van het VWO met dien verstande dat profiel en vakkenpakket inclusief het nieuw op te pakken vak op elkaar aansluiten. Zo dient Frans of Duits onderdeel van het vakkenpakket te zijn en dient een CM leerling wiskunde in het pakket te hebben.
2. Voldoe je niet aan één van de criteria zoals hierboven genoemd, maar heb je een CE gemiddelde van 7,0 of hoger dan word je besproken in de toelatingscommissie die bestaat uit minimaal 5 vakdocenten. Profiel en vakkenpakket moeten wel altijd op elkaar aansluiten.
3. De leerling krijgt een vrijstelling voor de vakken maatschappijleer, cultureel kunstzinnige vorming en voor de module.
4. De doorgestroomde leerling maakt in het VWO een nieuw Profielwerkstuk.
5. Per taal mag een leerling één boek laten meetellen voor het VWO-examenprogramma.
6. Afhankelijk van het pakket zal de leerling voor verschillende vakken één en ander moeten repareren.
7. Voor plaatsing in het VWO dienen werkhouding en motivatie in orde te zijn, dit ter beoordeling van de schoolleider.
8. Voor 1 mei is het verzoek om door te stromen en het daarbij behorende vakkenpakket ondertekend door de ouders in het bezit van de schoolleider. Na 1 mei start de school de toelatingsprocedure voor de externe zij-instroom.
Als de betreffende klassen geen plaats meer bieden, wordt na 1 mei een verzoek om door te stromen afgewezen.

A.12 Regeling teruggave werkstukken

De teruggave van werkstukken, die onderdeel uitmaken van het schoolexamen, wordt geregeld door de betreffende sectie. Zie verder art. 26 van het Examenreglement MSA.

A.13 Klachtenregeling Schoolexamen

1. In het geval dat een leerling van mening is ernstige hinder ondervonden te hebben tijdens een examen als gevolg van geluidsoverlast of anderszins, dan meldt hij dit **onmiddellijk** na het schoolexamen bij de surveillant en vervolgens bij de examensecretaris. De examensecretaris overlegt met de rector. Mocht de rector tot het inzicht komen dat er daadwekelijk sprake is van ontoelaatbaar overlast dan laat hij het gemaakte examenwerk

vernietigen. Het werk wordt niet beoordeeld en de betreffende leerling(en) doet(n) het schoolexamen overnieuw.

In het geval de rector van mening is dat school niet nalatig is geweest en hij de klacht daarom als niet ontvankelijk verklaart, wordt het gemaakte werk alsnog door de vakdocent beoordeeld. Tegen de uitspraak van de rector is geen beroep mogelijk.

2. De **klachtencommissie schoolexamen** buigt zich over klachten betreffende de beoordeling van toetsen uit het examendossier.

Wanneer een leerling een klacht heeft over de beoordeling van een toets bespreekt hij deze onmiddellijk na teruggave van het werk met zijn vakdocent. Wanneer dit overleg niet tot een oplossing leidt, legt de leerling de klacht voor aan de mentor. De mentor kan bemiddelen tussen de leerling en de vakdocent of legt de klacht voor aan de schoolleider. Deze handelt de klacht met de vakdocent af.

Wanneer de klacht naar het oordeel van de leerling of zijn ouders niet naar genoegen is afgehandeld, legt hij de klacht schriftelijk voor aan de klachtencommissie schoolexamen. Dit dient plaats te vinden binnen 5 dagen na teruggave van het gecorrigeerde examenwerk.

De klachtencommissie schoolexamen bestaat uit:

- De voorzitter van de examencommissie schoolexamen; de rector
- De examensecretaris
- De sectievoorzitter van de docent waartegen de klacht is gericht

De klachtencommissie handelt de klacht schriftelijk af na de betrokkenen te hebben gehoord. De termijn voor de afhandeling is uiterlijk drie weken. De uitspraak van de klachtencommissie is bindend.

A.14 Onregelmatigheden

Met betrekking tot onregelmatigheden verwijzen wij naar het Examenreglement MSA dat in de bijlage van dit PTA is opgenomen.

A.15 Wijzigingen

1. Wijzigingen in Het PTA zijn niet uit te sluiten. Deze zullen echter tijdig schriftelijk kenbaar worden gemaakt.
2. In een uitzonderlijk geval kan de rector, de landelijke wet- en regelgeving in acht nemende, afwijken van de procedures zoals beschreven in dit PTA.

B Vakkenoverzicht en toelichting bij de ED-resultaten

B.1 De vakken

Sommige vakken leveren een eindcijfer op dat uitsluitend bepaald wordt door het schoolexamen (SE). Enkele vakken, die uitsluitend een Handelingsdeel (HD) omvatten in het schoolexamen, worden afgesloten met V of G. De meeste vakken leveren een eindcijfer op dat het gemiddelde is tussen het schoolexamencijfer en het cijfer voor het centraal examen (CE).

Het eindcijfer Rekenen (CE) wordt in de loop van de vwo-opleiding vastgesteld middels een landelijk examen dat op school wordt afgenomen.

- Aardrijkskunde	Ak	SE & CE
- Biologie	Biol	SE & CE
- Culturele en Kunstzinnige Vorming	CKV	SE
- Duits	Dutl	SE & CE
- Economie	Econ	SE & CE
- Engels	Entl	SE & CE
- Filosofie	Fi	SE & CE
- Frans	Fatl	SE & CE
- Geschiedenis	Ges	SE & CE
- Informatica	In	SE
- Kunst drama & Kunst algemeen	Kudr & Kua	SE & CE
- Lichamelijke Opvoeding	LO	HD
- Maatschappijleer	Maat	SE (afrondding in 4havo)
- Maatschappijwetenschappen	Maw	SE & CE
- Bedrijfseconomie	BECO	SE & CE
- Natuurkunde	Nat	SE & CE
- Nederlands	Netl	SE & CE
- Rekentoets	Rkt	SE (afrondding in 5havo)
- Scheikunde	Schk	SE & CE
- Tekenen	Te	SE & CE
- Wiskunde A	WisA	SE & CE
- Wiskunde B	WisB	SE & CE

B.2 Toelichting bij de ED-resultaten

Leerlingen en ouders kunnen de cijfers van het Examendossier raadplegen in het schooladministratie programma **Magister**. Leerlingen en ouders hebben ieder hun eigen toegang. Zij kunnen dus onafhankelijk van elkaar de ED-resultaten van zichzelf, c.q. van hun kind(eren), bekijken.

Vakdocenten registreren alle ED-resultaten per leerling in dat programma voor cijfer- en examenbeheer. Alle deelresultaten en gemiddelden per vak staan vermeld op die bewuste pagina.

Toelichting

Resultaten

- Bij elk vak worden voor de vastgestelde SE's (Schoolexamens) en PO's (Praktische Opdrachten) cijfers toegekend. Deelresultaten worden door de vakdocent op één decimaal vastgesteld. Daaruit wordt in de achterste kolom per vak een gewogen gemiddelde berekend.
- Het eindresultaat van LO wordt uitsluitend met **Goed**, **Voldoende** of **Onvoldoende** gewaardeerd.
- Bij een toets die niet gedaan werd en ook nooit is ingehaald, of een PO dat niet ingeleverd of afgerond is, wordt standaard **1,0** genoteerd. Dit beïnvloedt uiteraard het gemiddelde negatief.
- Voor deelname aan het Centraal Examen moet het Examendossier integraal zijn afgerond.
- In de achterste kolom staan de gemiddelden vermeld. De vakken die met een SE afsluiten, worden op een heel cijfer afgerond. Alle CE-vakken sluiten af met een gemiddelde op 1 decimaal.

En verder

- Modulen maken deel uit van het schoolcurriculum en worden beoordeeld met '**G**', '**V**' of '**O**'.
- In dit PTA staat in deel C een overzicht van de onderdelen uit het Examendossier per leerjaar.

Programma van toetsing en afsluiting

Studie: 2 HAVO 4

Vak: Nederlandse taal en literatuur

Inleiding

Schoolexamens

Periode	Volgnr.	Kolom		Vorm	Moment	Duur	Weging
4SE	1	NETL401	SE1 Schrijfvaardigheid (Computer)	Schriftelijk	SE week 1	60	15
4SE	2	NETL402	SE2 Leesvaardigheden/Argumentatieve vaardigheden	Schriftelijk	SE week 2	90	15
5SE	3	NETL501	SE3 Literatuur	Schriftelijk	SE periode-1	60	15
5SE	4	NETL502	SE4 Mondelinge vaardigheden	Mondeling	okt./ nov.	30	10
5SE	5	NETL503	SE5 Literatuur mondeling	Mondeling	MO- week	20	25
			Mondeling over het Literaturoffsier. Er zijn twee deadlines. Aanhet eind van 4 havo moet de helft van het literaturoffsier zijn afgerond (4 boeken).De deadline voor het complete literaturoffsier (4 boeken 4H en 4 boeken 5H) is in januari. De precieze datum wordt aan het begin van het examenjaar door de docent bekendgemaakt. Je levert dan een compleet dossier in bij je docent, dat geeft toegang tot het mondeling SE. Indien het literaturoffsier in 4H of 5H niet op tijd is ingeleverd, word je uitgesloten van het mondeling en krijg je een 1.0. Het mondeling SE vindt individueel plaats op afspraak met de docent. Bij afwezigheid gelden dezelfde regels als bij ieder ander SE. De regels voor de inhoud van het literaturoffsier en de eisen voor het mondeling SE vind je in de uitgebreide toelichting bij het PTA in de studiewijzer Nederlands in Magisterof bij je docent.				
5SE	6	NETL504	SE6 Schrijfvaardigheid	Schriftelijk	SE periode-2	90	20
SE	799	NETL799	SE gemiddelde				1

Programma van toetsing en afsluiting

Studie: 2 HAVO 4

Vak: Franse taal en literatuur

Inleiding

Schoolexamens

Periode	Volgnr.	Kolom		Vorm	Moment	Duur	Weging
5SE	1	FATL501	SE1 Vocabulaire	Schriftelijk	week 41	30	5
5SE	2	FATL502	SE2 Literatuur-1	Schriftelijk	week 44	60	7
5SE	3	FATL503	SE3 Schrijven Schrijfvaardigheid	Schriftelijk	SE-periode 1	90	25
5SE	4	FATL504	SE4 Vocabulaire	Schriftelijk	week-50	60	5
5SE	5	FATL505	SE5 Literatuur-2	Schriftelijk	week 2	60	8
5SE	6	FATL506	SE6 Luisteren Luistervaardigheid (CITO) luistertoets	Luistertoet	januari 2020	60	25
5SE	7	FATL507	SE7 Spreken Gespreksvaardigheid Het voeren van een gesprek over een nader op te geven actueel onderwerp en 10 voor te bereiden gespreksonderwerpen.	Mondeling	SE- periode 2	15	25
SE	799	FATL799	SE gemiddelde				1

Programma van toetsing en afsluiting

Studie: 2 HAVO 4

Vak: Duitse taal en literatuur

Inleiding

Schoolexamens

Periode	Volgnr.	Kolom		Vorm	Moment	Duur	Weging
5SE	1	DUTL501	SE1 Literatuur-1 Schriftelijk SE over een zelfgekozen boek.	Schriftelijk	SE periode-1	90	7
5SE	2	DUTL502	SE2 Luisteren (CITO) Luistervaardigheid. (CITO luistertoets)	Luistertoet	januari 2020	70	25
5SE	3	DUTL503	SE3 Spreken-1 Gespreksvaardigheid-1. Een 5 min.-gesprek over een zelfgekozen Duitse tekst op afspraak. Deadline: oktober 2019.	Mondeling	op afspraak	5	12
5SE	4	DUTL504	SE4 Spreken-2 Gespreksvaardigheid-2. Een 5 min.-gesprek over een Duitse tekst op afspraak. Deadline: februari 2020.	Mondeling	februari	5	13
5SE	5	DUTL505	SE5 Woorden Een schriftelijke toets van een CE-woordenlijst in een lesuur eind maart 2020.	Schriftelijk	maart wk.13	60	10
5SE	6	DUTL506	SE6 Schrijven Schrijfvaardigheid.	Schriftelijk	SE periode-2	90	25
5SE	7	DUTL507	SE7 Literatuur-2 Schriftelijk SE over een zelfgekozen boek.	Schriftelijk	DSM feb.2020	90	8
SE	799	DUTL799	SE gemiddelde				1

Programma van toetsing en afsluiting

Studie: 2 HAVO 4

Vak: Engelse taal en literatuur

Inleiding

Schoolexamens

Periode	Volgnr.	Kolom		Vorm	Moment	Duur	Weging
5SE	1	ENTL501	SE1 Boek 1	Mondeling	op afspraak	10	7
			Deadline: 3 november 2019 Als je niet op tijd je boekverslag hebt ingeleverd, word je uitgedoten van het aansluitende SE en krijg je voor dit onderdeel een 1.0!				
5SE	2	ENTL502	SE2 korte verhalen	Schriftelijk	SE periode-1	60	8
5SE	3	ENTL503	SE3 Spreken	Mondeling	op afspraak	15	25
			Gespreksvaardigheid. Het voeren van een gesprek over een nader op te geven actueel onderwerp. Deadline: 3 november 2019				
5SE	4	ENTL504	SE4 Woorden	Schriftelijk	januari	60	10
			Woorden, in context aangeboden				
5SE	5	ENTL505	SE5 Luisteren (CITO)	Luistertoet	januari 2020	70	25
			Luistervaardigheid (CITO luistertoets)				
5SE	6	ENTL506	SE6 Schrijven	Schriftelijk	SE periode-2	90	25
			Schrijfvaardigheid. Het schrijven van een formele en een informele brief				
SE	799	ENTL799	SE gemiddelde				1

Programma van toetsing en afsluiting

Studie: 2 HAVO 4

Vak: geschiedenis

Inleiding

CE-onderwerp(en):

Domein A (historische vaardigheden) en

Domein B (Oriëntatiekennis van de tijdvakken vijf tot en met tien en historische contexten)

Schoolexamens

Periode	Volgnr.	Kolom		Vorm	Moment	Duur	Weging
4SE	1	GES401	SE1 Reformatie, Republiek en Gouden Eeuw Domeinen A en B Hoofdstuk 4 en 5 en paragraaf 3.3 Historische context: "De Republiek"	Schriftelijk	blok-2	60	10
4SE	2	GES402	PO1 Migratie door de eeuwen heen Migratie door de eeuwen heen + tijdvakken 1 t/m 4. Het niet op tijd inleveren van de PO resulteert in een 1.0. Hiervoor kan de (enige) herkansing in 4 havo worden ingezet. Domein C	Schriftelijk	blok-3	vrij	10
4SE	3	GES403	SE2 Rechtsstaat en Democratie Domeinen A, B, C en D Hoofdstuk 7, 8 en herhalen hoofdstuk 6	Schriftelijk	blok-4	90	15
5SE	4	GES501	SE3 "De Wereldoorlogen" Domeinen A en B Hoofdstuk 9 en 10 (+ herhaling H3 t/m 8) Historische context: "Duitsland"	Schriftelijk	SE periode-1	120	30
5SE	5	GES502	SE4 Examentraining Domeinen A en B Hoofdstuk 11 en 12 (+ herhaling H3 t/m 10) Historische context: "De Koude Oorlog" (+ herhaling HC De Republiek en HC Duitsland)	Schriftelijk	SE periode-2	120	35
SE	799	GES799	SE gemiddelde				1

Programma van toetsing en afsluiting

Studie: 2 HAVO 4

Vak: aardrijkskunde

Inleiding

CE-onderwerp(en):

Wereld, Aarde, Wonen in Nederland, Indonesië

Schoolexamens

Periode	Volgnr.	Kolom		Vorm	Moment	Duur	Weging
4SE	1	AK401	SE1 Domein: Wereld Hoofdstuk 1: Het Amerikaans-Mexicaans grensgebied	Schriftelijk	blok-1 / 2	60	10
4SE	2	AK402	SE2 Domein: Aarde Hoofdstuk 2: Aarde, natuur en landschap	Schriftelijk	SE week 1	90	10
4SE	3	AK403	SE 3 Domein: Ontwikkelingsland Hoofdstuk 3: Actuele vraagstukken in Brazilië	Schriftelijk	blok-3	60	10
4SE	4	AK404	SE 4 Domein: Leefomgeving Hoofdstuk 4: Vraagstukken in Nederland	Schriftelijk	SE week 2	90	10
5SE	5	AK501	SE5 Domein: Wereld Hoofdstuk 1: Globalisering	Schriftelijk	SE periode-1	120	20
5SE	6	AK502	SE6 Domein: Aarde Hoofdstuk 2: Endogene en exogene krachten	Schriftelijk	blok-2	60	20
5SE	7	AK503	SE7 Domein: Wereld, aarde, ontwikkelingsland, leefomgeving Hoofdstuk 1: Globalisering Hoofdstuk 2: Endogene en exogene krachten Hoofdstuk 3: Brazilië 4 havo hoofdstuk 4: vraagstukken in Nederland	Schriftelijk	SE periode-2	120	20
SE	799	AK799	SE gemiddelde				1

Programma van toetsing en afsluiting

Studie: 2 HAVO 4

Vak: wiskunde A

Inleiding

Schoolexamens

4 Havo

De toetsen of SE's worden op een door de docent vooraf vastgesteld moment klassikaal of centraal afgenomen.

5 Havo

De Hoofdstuktoetsen (H-toetsen) worden op een door de docent vooraf vastgesteld moment klassikaal afgenomen. De hoofdstuktoetsen kunnen niet worden herkanst. Zowel in de eerste als de tweede SE-periode wordt een SE afgenomen over meerdere hoofdstukken.

Herkansing

In 5 havo is de regeling voor het herkansings-SE bij wiskunde als volgt:

-de herkansing gaat over alle examenstof

-het cijfer van de herkansing mag het cijfer voor SE5 of SE6 vervangen

Periode	Volgnr.	Kolom	Vorm	Moment	Duur	Weging
4SE	1	WISA401 SE1 H1	Schriftelijk	les	50	5
4SE	2	WISA402 SE2 H2 en H4	Schriftelijk	SE week 1	90	10
4SE	3	WISA403 SE3 H6	Schriftelijk	les	50	5
4SE	4	WISA404 SE4 H3 en H5	Schriftelijk	SE week 2	90	10
4SE	5	WISA405 PO H8	Schriftelijk	les		4
5SE	6	WISA501 SE5 $SE5 = 0.25 \times \text{Gem. H-toetsen} + 0.75 \times \text{SE nov}$	Schriftelijk	SE periode-1	120	33
5SE	7	WISA502 SE6 $SE6 = 0.25 \times \text{Gem. H-toetsen} + 0.75 \times \text{SE mrt}$	Schriftelijk	SE periode-2	120	33
SE	799	WISA799 SE gemiddelde				1

Programma van toetsing en afsluiting

Studie: 2 HAVO 4

Vak: wiskunde B

Inleiding

Schoolexamens

4 Havo

De toetsen of SE's worden op een door de docent vooraf vastgesteld moment klassikaal of centraal afgenomen.

5 Havo

De Hoofdstuktoetsen (H-toetsen) worden op een door de docent vooraf vastgesteld moment klassikaal afgenomen. De hoofdstuktoetsen kunnen niet worden herkanst. Zowel in de eerste als de tweede SE-periode wordt een SE afgenomen over meerdere hoofdstukken.

Herkansing

In 5 havo is de regeling voor het herkansings-SE bij wiskunde als volgt:

-de herkansing gaat over alle examenstof

-het cijfer van de herkansing mag het cijfer voor SE3 of SE4 vervangen

Periode	Volgnr.	Kolom	Vorm	Moment	Duur	Weging
4SE	1	WISB401 SE1 Domein A en B Functies, grafieken en vergelijkingen	Schriftelijk	SE week 1	90	15
4SE	2	WISB402 SE2 Domein A, C en D Meetkundige berekeningen Toegepaste analyse	Schriftelijk	SE week 2	90	15
5SE	3	WISB501 SE3 Domein B en C Functies, grafieken en vergelijkingen Meetkundige berekeningen	Schriftelijk	SE periode-1	120	35
5SE	4	WISB502 SE4 Domein B en D Functies, grafieken en vergelijkingen Toegepaste Analyse	Schriftelijk	SE periode-2	120	35
SE	799	WISB799 SE gemiddelde				1

Programma van toetsing en afsluiting

Studie: 2 HAVO 4

Vak: informatica

Inleiding

Schoolexamens

Een schriftelijk examen (SE) of een praktijkopdracht (PO) is een samengesteld cijfer bestaande uit meerdere onderdelen. Deze onderdelen kunnen in verschillende blokken worden gegeven en wordt berekend op basis van een gewogen gemiddelde. Het SE of PO cijfer wordt geplubiceerd zodra het bekend is en kan dus onder invloed van andere SE of PO cijfers gewijzigd worden.

Cijfers behaald voor grotere opdrachten, kunnen gelden als meerdere SE of PO cijfers.

Indien een leerling met een geldige reden een toets mist, mag deze later worden ingehaald. Het inhalen van een toets dient binnen 5 schooldagen plaats te vinden of in overleg met de docent.

De leerling heeft het recht om 1 SE of 1 PO te herkansen van het betreffende schooljaar. In het laatste jaar kan dus geen onderdeel van het jaar daarvoor worden herkanst. Deze wordt aan het eind van het laatste blok afgenomen. Om recht te hebben op een herkansing, moet voor dat onderdeel, alle door de docent gegeven opdrachten zijn afgerond en ingeleverd. De laatste opdracht of module kan niet worden herkanst.

ICT in de wolken

Voor leerlingen die geïnteresseerd zijn in informatica en de motivatie hebben om om hier extra tijd in te steken, is het mogelijk om het vak informatica via projectmatig onderwijs te volgen. Dit onder de noemer ICT in de wolken. De resultaten behaald bij ICT in de wolken dienen als SE en PO resultaten. Een cijfer behaald bij ICT in de wolken kan gelden voor meerdere SE of PO cijfers.

In overleg met de vakdocent en de schoolbegeleider van ICT in de wolken, wordt bepaald welke onderdelen uit het standaard programma moeten worden gevolgd of badges moeten worden behaald, als onderdeel van de SE en PO cijfers.

Programma van toetsing en afsluiting

Studie: 2 HAVO 4

Vak: informatica

Periode	Volgnr.	Kolom		Vorm	Moment	Duur	Weging
4SE	1	IN401	PO1 Wat is informatica	Practicum	Blok 1	les	4
4SE	2	IN402	PO2 Opdracht hardware/geschiedenis	Practicum	Blok 2	les	4
4SE	3	IN403	SE1 HTML 1	Practicum	Blok 1	les	6
4SE	4	IN404	SE2 HTML/CSS	Practicum	Blok 1	les	6
4SE	5	IN405	PO3 Opdracht programmeren	Practicum	Blok 2	les	4
4SE	6	IN406	PO4 Opdracht software	Practicum	Blok 3	les	4
4SE	7	IN407	SE3 Programmeren met Python	Practicum	Blok 3	les	6
4SE	8	IN408	SE4 Software ontwikkeling/PSD	Practicum	Blok 4	les	8
4SE	9	IN409	PO5 Datacommunicatie/netwerken	Practicum	Blok 4	les	8
5SE	10	IN501	SE5 Databases: normaliseren	Schriftelijk	Blok 1	les	7
5SE	11	IN502	PO6 Databases: SQL 1	Practicum	Blok 1	les	7
5SE	12	IN503	PO7 vervolg programmeren	Practicum	Blok 2	les	9
5SE	13	IN504	SE6 Keuze module	Practicum	Blok 2	les	9
5SE	14	IN505	PO8 effect ICT op de maatschappij	Practicum	Blok 3	les	9
5SE	15	IN506	SE7 Keuze module	Practicum	Blok 3	les	9
SE	799	IN799	SE gemiddelde				1

Programma van toetsing en afsluiting

Studie: 2 HAVO 4

Vak: natuurkunde

Inleiding

Schoolexamens

Periode	Volgnr.	Kolom		Vorm	Moment	Duur	Weging
4SE	1	NAT401	SE1 A	Schriftelijk	SE week 1	120	20
Pulsar Natuurkunde Bovenbouw HAVO 3e editie deel-1: hoofdstuk 1, 2, 3 en 9. Onderwerpen: Bewegen in grafieken, Bewegen en rekenen, Elektriciteit 1, Meten en regelen, Elektriciteit 2.							
5SE	2	NAT501	SE2 B	Schriftelijk	SE periode-1	120	30
Pulsar Natuurkunde Bovenbouw HAVO 3e editie deel-1: hoofdstuk 4 t/m 8. Onderwerpen: Trillen en golven, Licht, Kracht en beweging, Energie omzetten. Meten en regelen.							
5SE	3	NAT502	SE3 C	Schriftelijk	SE periode-2	120	30
Pulsar Natuurkunde Bovenbouw HAVO 3e editie deel 2: hoofdstuk 10/m 15 Onderwerpen: Straling, Krachten in evenwicht, Stoffen en materialen, Functionele materialen, Communicatie en medische beeldvorming, Natuurkunde en technologie, Zonnestelsel en heelal.							
5SE	4	NAT503	PO1	Practicum	einde blok 3	150	20
PO1: Practicum met verslag voor een cijfer. Niet herkansbaar. Deadline voor einde blok 3.							
SE	799	NAT799	SE gemiddelde				1

Programma van toetsing en afsluiting

Studie: 2 HAVO 4

Vak: scheikunde

Inleiding

Schoolexamens

Periode	Volgnr.	Kolom	Vorm	Moment	Duur	Weging
4SE	1	SCHK401 SE1 Systematische scheikunde H1,H2, H3	Schriftelijk	blok-2	90	10
4SE	2	SCHK402 SE2 Systematische scheikunde H1 t/m H7	Schriftelijk	blok-4	120	15
4SE	3	SCHK403 PO1 Practicum Eind blok 3 begin blok 4 Niet herkansbaar	Practicum	begin blok-4	120	15
5SE	4	SCHK501 SE3 Systematische scheikunde H1 t/m H10	Schriftelijk	SE periode-1	120	30
5SE	5	SCHK502 SE4 Systematische scheikunde H1 t/m H12	Schriftelijk	SE periode-2	120	30
SE	799	SCHK799 SE gemiddelde				1

Programma van toetsing en afsluiting

Studie: 2 HAVO 4

Vak: biologie

Inleiding

Schoolexamens

Periode	Volgnr.	Kolom		Vorm	Moment	Duur	Weging
4SE	1	BIOL401	SE1 blok-1 Gedrag, soorten & relaties.	Schriftelijk	les	60	5
4SE	2	BIOL402	SE2 blok-2 Cellen, voortplanting en seksualiteit.	Schriftelijk	SE week 1	90	5
4SE	3	BIOL403	SE3 blok-3 Voeding, energie en vertering.	Schriftelijk	les	60	5
4SE	4	BIOL404	SE4 blok-4 Onderzoek, osmose en diffusie.	Schriftelijk	SE week 2	90	5
4SE	5	BIOL405	PO1 Gedragsonderzoek Niet herkansbaar	Practicum	afspraak	vrij	5
5SE	6	BIOL501	SE5 1e SE 5H Erfelijkheid, ecosysteem & evenwicht en evolutie.	Schriftelijk	SE periode-1	120	30
5SE	7	BIOL502	SE6 2e SE 5H Gezondheid, bloedsomloop, gaswisseling, uitscheiding en regeling.	Schriftelijk	SE periode-2	120	30
5SE	8	BIOL503	PO2 Dossier Verzameling van practicum verslagen, tekeningen en opdrachten. Niet herkansbaar	Practicum	afspraak	vrij	15
SE	799	BIOL799	SE gemiddelde				1

Programma van toetsing en afsluiting

Studie: 2 HAVO 4

Vak: economie

Inleiding

Schoolexamens

Periode	Volgnr.	Kolom	Vorm	Moment	Duur	Weging
4SE	1	ECON401 SE1 Jong & Oud	Schriftelijk	blok-2	90	12,5
4SE	2	ECON402 SE2 Vervoer	Schriftelijk	blok-3	90	12,5
4SE	3	ECON403 PO	Schriftelijk	blok-4	vrij	5
5SE	3	ECON501 SE3 Jong en oud Verdiene en uitgeven Werk en werkloosheid	Schriftelijk	SE periode-1	120	30
5SE	4	ECON502 SE4 Markt & Overheid	Schriftelijk	les jan.	60	10
5SE	5	ECON503 SE5 Markt & overheid Vervoer Europa	Schriftelijk	SE periode-2	120	30
SE	799	ECON799 SE gemiddelde				1

Programma van toetsing en afsluiting

Studie: 2 HAVO 4

Vak: bedrijfseconomie

Inleiding

Schoolexamens

Periode	Volgnr.	Kolom	Vorm	Moment	Duur	Weging
4SE	1	BECO401 SE1	Schriftelijk	les	75	10
4SE	2	BECO402 SE2	Schriftelijk	SE week 2	120	15
5SE	3	BECO501 SE3	Schriftelijk	SE-periode 1	120	20
5SE	4	BECO502 SE4	Schriftelijk	les	60	15
5SE	5	BECO503 SE5	Schriftelijk	SE-periode 2	120	30
5SE	6	BECO504 PO1 Aandelenspel (4 en 5 havo)	Schriftelijk	les	vrij	10
SE	799	BECO799 SE Gemiddelde				1

Programma van toetsing en afsluiting

Studie: 2 HAVO 4

Vak: tekenen

Inleiding

CE-onderwerp(en):

Het CE bestaat uit schriftelijke vragen Kunstgeschiedenis en kunstbeschouwing.

Schoolexamens

Periode	Volgnr.	Kolom		Vorm	Moment	Duur	Weging
4SE	1	TE401	SE1 Kunstbeschouwing	Schriftelijk	SE week 2	120	5
5SE	1	TE501	SE2 Zelfportret	Practicum	op afspraak	vrij	15
5SE	2	TE502	SE3 Werkstuk Kunstgeschiedenis Werkstuk Kunstgeschiedenis- mijn ontdekking	Schriftelijk	blok-1	vrij	5
5SE	3	TE503	SE4 Kunstbeschouwing Kunstgeschiedenis, kunstbeschouwing	Schriftelijk	SE periode-1	120	5
5SE	4	TE504	SE5 Kunstbeschouwing Kunstgeschiedenis, kunstbeschouwing	Schriftelijk	SE periode-2	120	5
5SE	5	TE505	SE6 Thema Vrije opdracht	Practicum	op afspraak	vrij	20
5SE	6	TE506	SE7 Map De inhoud van de map met alle werk uit 4 havo en 5 havo. Deze diert onder begeleiding van de docent tot stand te zijn gekomen.	Practicum	op afspraak	vrij	25
5SE	7	TE507	SE8 Schetsboek/Moodbook Werk uit 4 havo & 5 havo	Practicum	op afspraak	vrij	10
5SE	8	TE508	SE9 Fotoboek	Practicum	op afspraak	vrij	10
SE	799	TE799	SE gemiddelde				1

Programma van toetsing en afsluiting

Studie: 2 HAVO 4

Vak: filosofie

Inleiding

CE-onderwerp(en):

Mondiale Rechtvaardigheid / Thomas Mertens

Er wordt een lijst met eindtermen uitgereikt en een tekstenbundel met een examenstofbeschrijving. De basisbegrippen van de drie kerndomeinen, Ethiek, Filosofische antropologie en Sociale filosofie worden bekend verondersteld.

Schoolexamens

Periode	Volgnr.	Kolom		Vorm	Moment	Duur	Weging
4SE	1	FI401	SE1 Antropologie	Schriftelijk	blok-2	60	10
4SE	2	FI402	SE2 Ethiek	Schriftelijk	blok-4	60	10
4SE	3	FI403	PO1 Essay	Schriftelijk	afspr.prlfwk-3	60	10
4SE	4	FI404	PO2 Betoog Retorica. Deadline: tot en met juni 2019 op individuele afspraken	Mondeling	afspr. sep-jun	10	10
5SE	5	FI501	SE3 Ethiek & Antropologie Ethiek & Antropologie & sociale filosofie	Schriftelijk	SE periode-1	120	25
5SE	6	FI502	SE4 Sociale Filosofie Sociale filosofie	Schriftelijk	SE periode-2	120	25
5SE	7	FI503	PO3 Filosofische krant Filosofische krant. Deadline: begin maart	Schriftelijk	blok-3 & 4	vrij	10
SE	799	FI799	SE gemiddelde				1

Programma van toetsing en afsluiting

Studie: 2 HAVO 4

Vak: maatschappijleer

Inleiding

Vak wordt afgerond in 4havo

Schoolexamens

Periode	Volgnr.	Kolom	Vorm	Moment	Duur	Weging
4SE	1	MAAT401 PO1 Rechtsstaat	Schriftelijk	blok-1	vrij	20
4SE	2	MAAT402 SE1 Parlementaire democratie	Schriftelijk	blok-2	60	30
4SE	3	MAAT403 SE2 Pluriforme samenleving	Schriftelijk	blok-4	60	30
4SE	4	MAAT404 PO2 Variabel	Schriftelijk	blok-4	vrij	20
SE	799	MAAT799 SE gemiddelde				1

Programma van toetsing en afsluiting

Studie: 2 HAVO 4

Vak: maatschappijwetenschappen

Inleiding

CE-onderwerp(en):

Vorming
Binding
Verhouding
Verandering

Schoolexamens

Periode	Volgnr.	Kolom		Vorm	Moment	Duur	Weging
4SE	1	MAW401	SE1 Samenwerking en conflict	Schriftelijk	blok-2	90	15
4SE	2	MAW402	PO1 Onderzoek Naast een schriftelijk verslag een presentatie.	Schriftelijk	blok-3	vrij	10
5SE	3	MAW501	SE2 Samenlevingsvormen	Schriftelijk	SE periode-1	120	30
5SE	4	MAW502	SE3 Literatuur Leerling kiest een boek van een door de sectie samengestelde lijst met vier boeken over sociaalwetenschappelijke onderwerpen. Over het boek volgt een Literatuur-SE in de maanden tussen de SE periode -1 en SE periode-2 op een gezamenlijk moment.	Schriftelijk	blok-II	90	15
5SE	5	MAW503	SE4 Maatschappelijke verschillen	Schriftelijk	SE periode-2	120	30
SE	799	MAW799	SE gemiddelde				1

Programma van toetsing en afsluiting

Studie: 2 HAVO 4

Vak: lichamelijke opvoeding

Inleiding

Om het vak naar behoren af te sluiten is er naast het praktische deel een theorie-onderdeel dat gedaan moet worden. De eindbeoordeling voor het hele vak omvat beide onderdelen. De toets over het theorie-deel (schriftelijk of mondeling) vindt plaats op afspraak met de eigen LO-docent. Deze bepaalt ook of de toets schriftelijk dan wel mondeling wordt afgenomen.

Schoolexamens

Periode	Volgnr.	Kolom	Vorm	Moment	Duur	Weging
SE	799	LO799	Eindbeoordeling			1

Handelingsdeel

Gymlessen met de eigen klas in 4havo en de cursussen in 5havo.
Minimaal twee cursussen naar keuze in 5havo, eventueel aangevuld met de achterstallige lessen / cursussen uit 4havo.

Theorietoets: schriftelijk of mondeling (alleen bij uitzondering).

In de loop van de cursus in 4havo wordt tijdens de gymlessen het boekje 'Bewegen, Gezondheid & Samenleving' behandeld. In het eerste deel van het boekje wordt veel informatie verschaft over wat er in je lijf gebeurt bij inspanning, over conditie en conditieopbouw, training, trainingseffecten, soorten training en trainingsschema's. Het bewegen en sporten wordt in deel twee tevens in een breder maatschappelijk perspectief geplaatst dan alleen de praktische uitvoering in de gymzaal op school.

Voor de theorietoets dient de inhoud van dit boekje goed bestudeerd te worden.

De toets wordt in 4 havo schriftelijk of mondeling (alleen bij uitzondering) afgehandeld op afspraak met de eigen LO-docent.

Een constructieve inzet en actieve deelname aan de lessen met de eigen klas en bij het verplichte minimumaantal cursussen is een belangrijke graadmeter voor de bepaling van het ED-resultaat.

De theorietoets moet met een voldoende of goed worden afgesloten. Hiervoor zijn er 2 gelegenheden. Wanneer dit niet wordt gedaan volgt er een vervangende opdracht welke met een voldoende moet worden afgesloten. Wanneer deze kans niet wordt benut kan er niet worden deelgenomen aan het eindexamen.

De eindbeoordeling wordt aangegeven met een O / V / G.

Periode	Volgnr.	Kolom	Vorm	Moment	Duur	Weging
5SE	1	LO501	HD	Schriftelijk	afspraak	60 100

Programma van toetsing en afsluiting

Studie: 2 HAVO 4

Vak: cult. en kunstzinnige vorming

Inleiding

Het nieuwe CKV

Bij het vak culturele en kunstzinnige vorming werkt de leerling aan de volgende domeinen: verkenning, verbreding, verdieping en verbinding van kunst en cultuur.

Bij het vak CKV draait het om het onderzoeken van de eigen culturele identiteit van de leerling en een verkenning (domein 1) van het actuele culturele aanbod. Het startpunt is een cultureel zelfportret waarin de leerling beschrijft wat hij of zij weet en waar de interesses en nieuwsgierigheid naar uitgaan.

Aan de hand van de verschillende kunstdisciplines gaat de leerling zijn of haar kennis van kunst en cultuur verbreden (domein 2). Gedurende het eerste en tweede en vierde blok staat een kunstdiscipline centraal en werkt de leerling aan les- en kwit-gebonden opdrachten die uitmonden in een culturele activiteit en een verwerkingsopdracht (PO Discap*). De disciplines liggen niet vast omdat het ook afhankelijk is van het actuele culturele aanbod.

Het derde blok staat in het teken van onderzoek en verdieping (domein 3). Tijdens dit blok maakt de leerling een eigen tentoonstellingsconcept waarbij hij of zij een thema uitwerkt, kunstwerken selecteert en presenteert.

De leerling sluit het vak af met een tweede cultureel zelfportret waarbij hij of zij reflecteert op al het gemaakte werk en een verbinding (domein 4) maakt met het eerste cultureel zelfportret en de behandelde lesstof.

*Een Discap is een culturele activiteit verbonden aan een kunstdiscipline.

Schoolexamens

Periode	Volgnr.	Kolom		Vorm	Moment	Duur	Weging
4SE	1	CKV401	PO1 Cultureel zelfportret A	Schriftelijk	les	vrij	5
4SE	2	CKV402	PO2 Discap	Schriftelijk	les	vrij	20
4SE	3	CKV403	PO3 Discap	Schriftelijk	les	vrij	20
5SE	4	CKV501	PO4 Tentoonstellingsconcept	Schriftelijk	les	vrij	20
5SE	5	CKV502	PO5 Discap	Schriftelijk	les	vrij	20
5SE	6	CKV503	PO6 Cultureel zelfportret B	Schriftelijk	les	vrij	15
SE	799	CKV799	Eindbeoordeling				1

Programma van toetsing en afsluiting

Studie: 2 HAVO 4

Vak: kunst (drama)

Inleiding

Schoolexamens

Periode	Volgnr.	Kolom	Vorm	Moment	Duur	Weging
4SE	1	KUDR401 SE1 Productie	Presentatie	blok-1 t/m 2	75 min	20
4SE	2	KUDR402 PO1 Reflectie	Schriftelijk	blok-2	vrij	5
4SE	3	KUDR403 SE2 Maatschappelijk Theater	Presentatie	blok-3 & 4	40 min	15
4SE	4	KUDR404 SE3 Ontwerp opdracht	Schriftelijk	blok-4	vrij	5
4SE	5	KUDR405 SE4 Examenonderwerp1 (KUA)	Schriftelijk	SE week 2	120	7,5
5SE	6	KUDR501 SE5 Improvisatie	Presentatie	blok-1 & 2	10 min	15
5SE	7	KUDR502 SE6 Reflectie	Schriftelijk	blok-2	vrij	5
5SE	8	KUDR503 SE7 Solo	Presentatie	blok-3 & 4	10 min	20
5SE	9	KUDR504 SE8 KUA Twintigste eeuw	Schriftelijk	SE periode-2	120	7,5
SE	799	KUDR799 SE gemiddelde				1

Examenreglement MSA

Het bevoegd gezag van de Montessori Scholengemeenschap Amsterdam (MSA), overwegende, dat ter uitvoering van het geldende eindexamenbesluit vwo-havo-mavo-vbo een examenreglement moet worden vastgesteld, besluit:

dat met ingang van 1 oktober 2003 het examenreglement voor de MSA wordt ingesteld met inachtneming van de volgende bepalingen:

Begrippen

Artikel 1

De begripsbepalingen zoals omschreven in artikel 1 van het eindexamenbesluit vwo-havo-mavo-vbo zijn ook voor dit reglement van toepassing.

In dit reglement wordt verder verstaan onder:

School:

één van de vestigingen van de MSA of onderdeel van die vestiging die zelfstandig één of meer vormen van afsluitend onderwijs verzorgt.

Directeur:

de directeur van een school van de MSA.

Klachtencommissie schoolexamens (schoolniveau):

een commissie die zich bezighoudt met klachten van leerlingen als er sprake is van een meningsverschil tussen de leerling en de docent over de beoordeling van toetsen uit het examendossier. Samenstelling en werkwijze van deze commissie worden geregeld in het PTA (programma van toetsing en afsluiting) van de betreffende school.

Commissie van beroep:

de commissie die zich bezighoudt met het afhandelen van klachten over de besluiten van de directeur omtrent onregelmatigheden tijdens schoolexamen en centraal examen. Zie verder artikel 7 en 8.

Bevoegd gezag:

College van bestuur van de stichting Montessori Scholengemeenschap Amsterdam (MSA)

Regelgeving

Artikel 2

1. Het examen bestaat voor ieder vak uit een schoolexamen en voor daartoe in de wet genoemde vakken, uit een centraal examen.
2. De inhoud van het schoolexamen wordt nader geregeld in het PTA (programma van toetsing en afsluiting).

Artikel 3

1. De directeur en de examinatoren van een school nemen onder verantwoordelijkheid van het bevoegd gezag het examen af.
2. De directeur benoemt, eventueel per afdeling, leerweg, profiel of sector, één van de personeelsleden van de school tot secretaris van het eindexamen en meldt dit aan het bevoegd gezag.
3. De directeur kan zich laten vervangen door een adjunct directeur of een collega-directeur als de betreffende school geen adjunct-directeur(-en) kent.
4. De directeur stelt voor de afdeling, de leerweg, het profiel of de sector een examencommissie in, waarin een representatief deel van de examinatoren vertegenwoordigd is.
Samenstelling en werkwijze worden nader geregeld in het PTA van de betreffende school.

Artikel 4

1. De kandidaten kiezen, met inachtneming van de wettelijke bepalingen, in welke vakken zij examen willen afleggen. Beperking hierbij is het aanbod dat door de desbetreffende school wordt gerealiseerd.
2. De kandidaten kunnen voor zover het bevoegd gezag hun dat toestaat in meer vakken respectievelijk profielen of sectoren examen afleggen dan het wettelijk voorgeschreven aantal.
3. De keuze van vakken en profielen of sectoren moet schriftelijk worden vastgelegd op een door de school vastgesteld tijdstip.

Examendossier en klachten betreffende beoordeling van een examen

Artikel 5

1. Van iedere beoordeling die bij het bepalen van resultaten van onderdelen van het examendossier van de kandidaat meetelt, stelt de examinerator de kandidaat zo spoedig mogelijk in kennis. In het examendossier wordt het overzicht van deze beoordelingen bijgehouden.
2. Klachten over een beoordeling moeten eerst door de kandidaat met de betrokken examinerator worden besproken, eventueel met bemiddeling van de mentor. Leidt dat niet tot een oplossing dan kan de kandidaat binnen een in het PTA vastgestelde termijn, een schriftelijke klacht indienen bij de klachtencommissie schoolexamens. (zie ook art. 6 en het PTA).

Artikel 6

De klachtencommissie schoolexamens heeft de bevoegdheid een beslissing van individuele examineratoren te herzien. De uitspraak van de klachtencommissie is voor alle betrokkenen bindend. Er is geen beroep mogelijk. Samenstelling en werkwijze worden geregeld in het PTA.

Onregelmatigheden

Artikel 7

1. Indien een kandidaat zich ten aanzien van enig deel van het examen aan enige onregelmatigheid schuldig maakt of heeft gemaakt, kan de directeur maatregelen nemen.
2. De maatregelen bedoeld in het eerste lid, die afhankelijk van de aard van de onregelmatigheid ook in combinatie met elkaar genomen kunnen worden, zijn:
  - a. het toekennen van het cijfer 1,0 voor een onderdeel van het schoolexamen of het centraal examen,
  - b. het ontzeggen van de deelname of de verdere deelname aan één of meer delen van het schoolexamen of zittingen van het centraal examen,
  - c. het ongeldig verklaren van één of meer onderdelen van het reeds afgelegde deel van het schoolexamen of het centraal examen,
  - d. het opschorten van de uitslag van het examen en het uitreiken van een diploma en een cijferlijst tot na een hernieuwd examen in door de directeur aan te wijzen onderdelen.Indien het hernieuwd examen betrekking heeft op één of meer onderdelen van het

centraal examen legt de kandidaat dat examen af in het volgend tijdvak van het centraal examen, dan wel ten overstaan van de staatsexamencommissie.

3. De directeur deelt zijn beslissing ingevolge lid 2. mee aan de kandidaat, zo mogelijk mondeling en in ieder geval schriftelijk. De directeur stelt de kandidaat, indien deze dit wenst, in de gelegenheid zich te laten horen. De kandidaat kan zich laten bijstaan door een door hem aan te wijzen meerderjarige. In de schriftelijke mededeling aan de kandidaat wordt tevens gewezen op het bepaalde in het vierde lid. De schriftelijke mededeling wordt tegelijkertijd in afschrift toegezonden aan de inspectie en aan de ouders, voogden of verzorgers van de kandidaat, indien deze minderjarig is.
4. De kandidaat kan tegen een beslissing van de directeur schriftelijk in beroep gaan bij de door het bevoegd gezag van de school in te stellen commissie van beroep examenzaken (bovenschools). Dat moet gebeuren binnen vijf dagen nadat de beslissing schriftelijk ter kennis van de kandidaat is gebracht. De commissie stelt een onderzoek in en beslist binnen twee weken of zoveel eerder als nodig is voor de voortgang van het examen van de betrokken kandidaat. Tenzij zij de termijn met redenen omkleed heeft verlengd met ten hoogste twee weken.
De commissie stelt bij haar beslissing zo nodig vast op welke wijze de kandidaat alsnog in de gelegenheid zal worden gesteld het eindexamen geheel of gedeeltelijk af te leggen. De commissie deelt haar beslissing schriftelijk mee aan de kandidaat, aan de ouders, voogden of verzorgers van de kandidaat indien deze minderjarig is, aan de directeur van de school en aan de inspectie.
5. Van de commissie van beroep mogen de directeur van de betrokken school en de secretaris(sen) van het eindexamen geen deel uitmaken. De commissie van beroep bestaat uit drie personen: Het bevoegd gezag, een ouder of personeelslid van de betreffende school en een directielid van een niet betrokken MSA school.

Het postadres van de commissie is:

Commissie van Beroep Examenzaken

Centraal bureau van de MSA

Postbus 92048, 1090 AA Amsterdam

Afwezigheid (geoorloofd/ongeorloofd) bij examenonderdeel

Artikel 8

1. Indien een kandidaat: zonder een geldige reden afwezig is bij een van tevoren aangekondigde schriftelijke of mondelinge toets dan wel zich onttrekt aan een onderdeel van het eindexamen kan de directeur maatregelen nemen zoals omschreven in artikel 7 lid 2 van dit reglement.
2. Met betrekking tot maatregelen die een leerling krijgt opgelegd door de directeur kan de leerling in beroep gaan bij de commissie van beroep met inachtneming van het gestelde in het vierde lid van artikel 7 van dit reglement.
3. In het PTA kunnen aanvullende bepalingen worden opgenomen met betrekking tot de wijze waarop en de termijn waarbinnen verzuim verantwoord moet worden. Tevens kunnen daarin regelingen worden opgenomen voor het inhalen van rechtmatig gemiste onderdelen van het schoolexamen.

Bijzondere omstandigheden

Artikel 9

Regelingen voor gehandicapte kandidaten worden in het PTA vastgelegd. Dit geldt ook voor leerlingen die 6 jaar of korter Nederlands onderwijs hebben genoten.

Artikel 10

In uitzonderlijke gevallen, dit ter beoordeling van de directeur, is het mogelijk dat het bevoegd gezag, de inspectie gehoord hebbende, een kandidaat toestaat het centraal examen gespreid over twee jaar af te leggen.

Artikel 11

In het PTA zijn geregeld de vrijstellingen voor havo-gediplomeerden die doorstromen naar vwo en andere mogelijke vrijstellingen.

Artikel 12

1. Een kandidaat die tweemaal in het laatste leerjaar van een afdeling heeft gezeten, kan niet voor een derde keer tot het laatste leerjaar van die afdeling worden toegelaten.

2. De directeur kan het bevoegd gezag in uitzonderlijke gevallen verzoeken van het gestelde in het eerste lid af te wijken.
3. Daar waar wettelijke bepalingen zich daar niet tegen verzetten, kan de school eigen beleid formuleren m.b.t. doubleren van een examenjaar.

Schoolexamen

Artikel 13

1. De directeur van de school stelt namens het bevoegd gezag jaarlijks vóór 1 oktober het programma van toetsing en afsluiting (PTA) vast. In het PTA wordt in elk geval aangegeven welke onderdelen van het examenprogramma in het schoolexamen worden getoetst, de inhoud van de onderdelen van het schoolexamen, de wijze waarop het schoolexamen plaatsvindt, de herkansingsregeling van het schoolexamen, evenals de regels voor de wijze waarop de beoordeling voor het schoolexamen voor een kandidaat tot stand komt.
2. Het examenreglement en het PTA worden door de directeur vóór 1 oktober aan de inspectie en het bevoegd gezag toegezonden en aan de kandidaten uitgereikt.

Artikel 14

Het cijfer van het schoolexamen voor een vak dat tevens centraal wordt geëxamineerd, wordt uitgedrukt in een cijfer uit een schaal van cijfers van 1 tot en met 10 en de daartussen liggende cijfers op 1 decimaal.

Artikel 15

Uiterlijk 5 schooldagen voor de aanvang van het centraal examen deelt de directeur de kandidaat schriftelijk mee welke eindcijfers en beoordelingen er behaald zijn voor het schoolexamen.

Artikel 16

Het schoolexamen wordt tenminste twee weken vóór de aanvang van het centraal schriftelijk examen afgesloten.

Artikel 17

Aan de kandidaat kan pas een diploma en een cijferlijst worden uitgereikt als aan alle eisen van het schoolexamen is voldaan. Voor nadere regeling wordt hier verwezen naar het PTA.

Centraal Examen

Artikel 18

1. Het centraal examen wordt afgenomen conform het gestelde in het besluit eindexamen vwo-havo-mavo-vbo.
2. Voor de aanvang van het centraal examen ontvangen zij die toezicht houden bij het centraal examen richtlijnen waarin alle informatie staat, die nodig is om een verantwoord toezicht bij het centraal examen te waarborgen.
3. De toezichthouders bij het centraal examen zorgen ervoor, dat de zitting of het deel van de zitting waarbij zij toezicht moeten houden volgens de verstrekte richtlijnen verloopt.
4. Uiterlijk één week voor de aanvang van het centraal examen ontvangen de kandidaten richtlijnen waarin alle informatie staat met betrekking tot de gang van zaken tijdens het centraal examen evenals welke hulpmiddelen bij het centraal examen bij de verschillende vakken zijn toegestaan. Elke kandidaat is verplicht zich aan deze richtlijnen te houden.

Vaststelling van het eindcijfer

Artikel 19

1. Het eindcijfer voor alle vakken van het examen wordt uitgedrukt in een geheel cijfer uit de reeks 1 tot en met 10.
2. Het eindcijfer voor een vak wordt bepaald op de wijze zoals in het examenbesluit is voorgeschreven dan wel volgens nadere bepalingen op grond van hetgeen is vastgesteld in het PTA.
3. Indien in een vak alleen een schoolexamen is gehouden, is het cijfer voor het schoolexamen tevens het eindcijfer.

Artikel 20

De directeur en de secretaris(-sen) van het eindexamen stellen de uitslag vast met inachtneming van het bepaalde in het eindexamenbesluit vwo-havo-mavo-vbo.

Artikel 21

De regeling met betrekking tot slagen en zakken ligt vast in het eindexamenbesluit vwo-havo-mavo-vbo en is (in vereenvoudigde vorm) opgenomen in het PTA.

Herkansens centraal examen

Artikel 22

1. Zodra de uitslag is vastgesteld, deelt de door de directeur aangewezen schoolfunctionaris deze samen met de eindcijfers aan iedere kandidaat mede. Tevens wordt de kandidaat gewezen op de mogelijkheid van herkansing met inachtneming van het eindexamenbesluit vwo-havo-mavo-vbo.
2. De kandidaat doet een schriftelijk verzoek tot herkansing aan de directeur vóór een door de school te bepalen dag en tijdstip.
3. Door het vragen van een herkansing wordt de uitslag een voorlopige.
4. Indien een kandidaat niet vóór de in lid 2 genoemde dag en tijdstip zijn/haar verzoek tot herkansing heeft ingeleverd bij de directeur, wordt de uitslag die op de cijferlijst staat vermeld, definitief.
5. De herkansingsregeling houdt het recht in om in 1 vak opnieuw centraal schriftelijk examen te doen. Bij de betreffende leerwegen van het VMBO geldt dat daarnaast ook onderdelen van het CPE en het CIE herkanst kunnen worden.
6. Na afloop van de herkansing wordt de uitslag definitief vastgesteld met inachtneming van de desbetreffende artikelen van voornoemd besluit.

Definitieve uitslag

Artikel 23

1. De directeur reikt op grond van de definitieve uitslag aan elke kandidaat die eindexamen heeft afgelegd een cijferlijst uit, waarop afhankelijk van het soort examen wat is afgelegd, zijn vermeld:
  - de vakken van het profiel of de sector
  - de cijfers voor het schoolexamen
  - de cijfers voor het centraal examen
  - het vak/de vakken en het onderwerp of de titel van het profielwerkstuk (alleen vwo/havo) of sectorwerkstuk (alleen vmbo GL/TL)
  - de beoordeling van de vakken CKV en LO (alleen vwo/havo) en voor KV1, MA en LO (alleen vmbo)
  - de eindcijfers voor de examenvakken evenals de uitslag van het examen
  - een bijlage waarop de door de kandidaat met voldoende resultaat afgewikkelde modules vermeld staan met hun beoordeling

- voor zover van toepassing worden de vorm van het examendossier en de wijze waarop dat aan de examenkandidaten wordt uitgereikt per school vastgesteld en opgenomen in het PTA van de school
- 2. De directeur reikt op grond van de definitieve uitslag aan elke voor het eindexamen geslaagde kandidaat een diploma uit, waarop alle vakken zijn vermeld die bij de bepaling van de uitslag zijn betrokken. Duplicaten van diploma's worden niet verstrekt.
- 3. Indien een kandidaat in meer vakken examen heeft afgelegd dan in de vakken die tenminste samen een eindexamen vormen, worden de eincijfers van de vakken die niet bij de bepaling van de uitslag zijn betrokken, op de cijferlijst vermeld, tenzij de kandidaat daartegen bezwaar heeft.
- 4. De directeur en een secretaris van het eindexamen tekenen de diploma's en de cijferlijsten.

Artikel 24

De directeur reikt aan de definitief voor het eindexamen afgewezen kandidaat die de school verlaat en die voor één of meer vakken van zijn laatst afgelegde eindexamen een eincijfer van 6 of meer heeft behaald, indien wettelijk toegestaan en door de kandidaat gevraagd één of meer certificaten uit.

Artikel 25

In alle gevallen waarin dit reglement niet voorziet, beslist de directeur.

Bewaartermijn voor schoolexamen en centraal examen

Artikel 26

Van de onderdelen van het schoolexamen die op schriftelijke wijze plaats vinden en van het centraal examen moeten gedurende tenminste zes maanden op de school worden bewaard: de opgaven, het werk van de kandidaten, de beoordelingsnormen en de voor elk werk toegekende cijfers of beoordelingen.

In het PTA wordt de teruggave van werkstukken geregeld. Al het overige werk van de kandidaten wordt na zes maanden vernietigd.

Amsterdam, september 2013
bestuurder Stichting MSA
(RGL.examenreglement.msa)